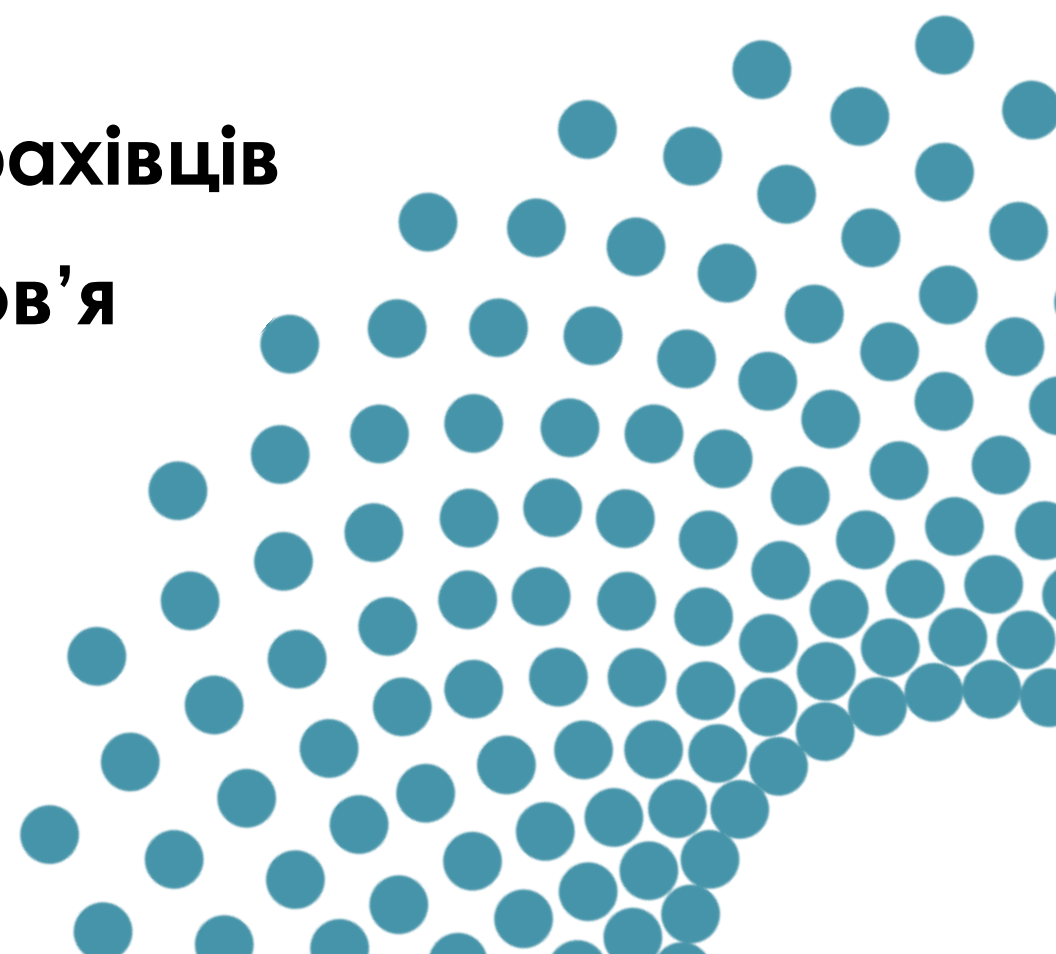

Результати опитування фахівців у сфері психічного здоров'я

Автори опитування: Олег Бурлачук та Артем Осипян – 2020, Київ

В рамках діяльності проєкту «Психічне здоров'я для України» Національна психологічна асоціація розробили та провела опитування серед фахівців у сфері психічного здоров'я з метою окреслення поточної проблематики системи психічного здоров'я і формування чітких завдань.

Загальна кількість опитаних – 262 людини. За освітою 50% опитаних зазначали, що мають психологічну освіту, 36,6% - лікарі психіатри, інші 14,4% мають іншу освіту, дотичну до психічного здоров'я – соціальні працівники, лікарі-психотерапевти, медичний психолог, інший медичний пацієнт, тощо.

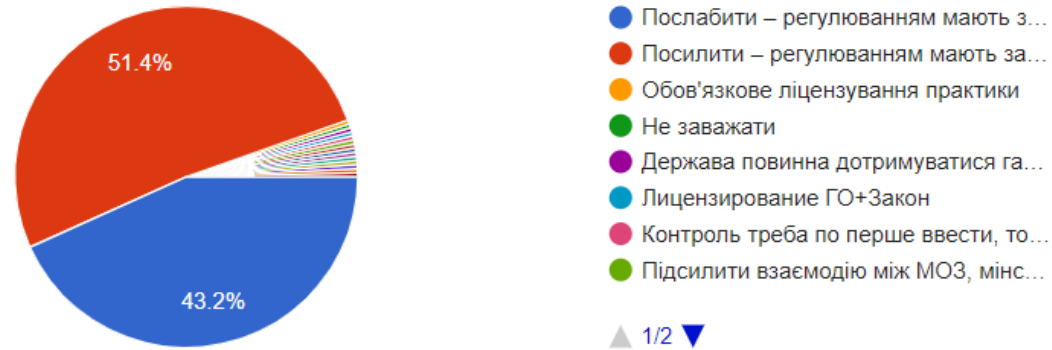

За науковим ступеням 71,4% опитаних є магістрами, 13,4% кандидатами\докторами наук (PhD), 12,2% є бакалаврами і інші 3% є абітурієнтами, інтернами, тобто особами, які в процесі отримання освіти.

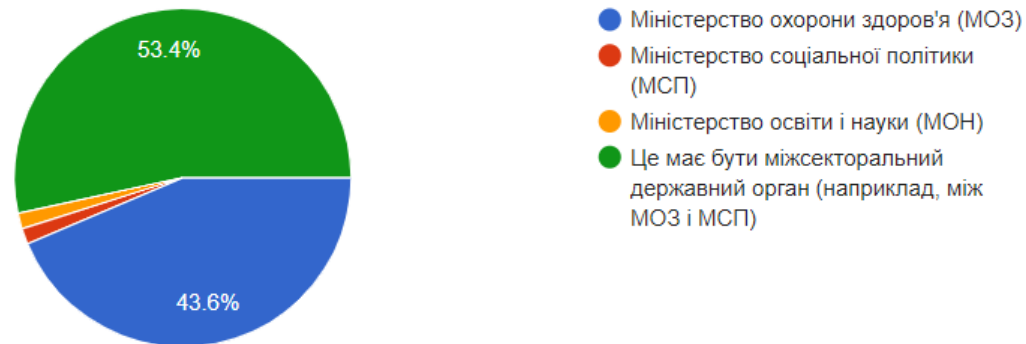
95,8% працюють за освітою, 4,2% не працюють за освітою. 61,8% опитаних є діючими членами професійних спільнот (асоціацій, громадських організацій, тощо), 19,8% не є членами таких спільнот, а 18,3% не є членами таких спільнот, але хотіли б долучитись до тієї чи іншої спільноти.

98,9% серед опитаних вважають, що потрібні зміни у законодавстві щодо системи психічного здоров'я.

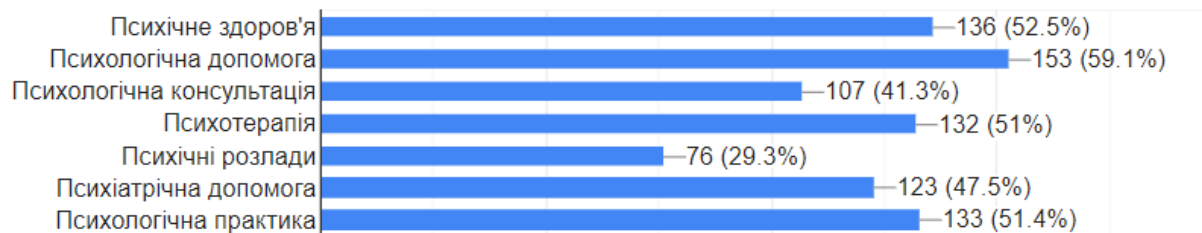
51,4% опитаних вважають, що контроль з боку держави у цій сфері треба посилити, а 43,2% вважають, що контроль треба послабити.

При цьому, 53,4% з тих, хто вважає, що контроль треба посилити, на питання «Яке міністерство має відповідати за формування державної політики в області психічного здоров'я?», відповіли, що має бути міжсекторальний державний орган (наприклад, між Міністерством охорони здоров'я та Міністерством соціальної політики). А 43,6% вважають, що це має бути Міністерство охорони здоров'я.

На питання «Оберіть поняття сфери психічного здоров'я які на вашу думку потребують визначення» 52,5% зазначили, що необхідне визначення поняття «**психічне здоров'я**», 59,1% зазначили про необхідність визначення того, що таке «**психологічна допомога**», 41,3% «**психологічна консультація**», 51% «**психотерапія**», 29,3% «**психічні розлади**», 47,5% «**психіатрична допомога**» і 51,4% «**психологічна практика**».

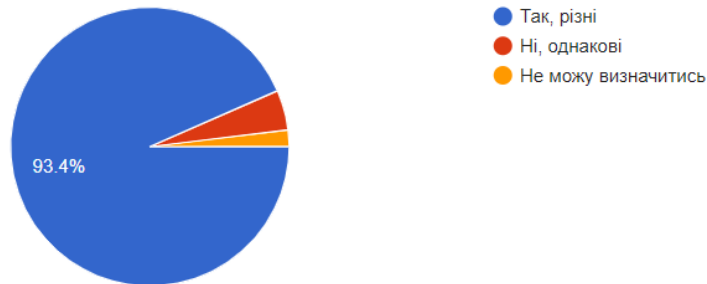

35,3% опитаних вважають, що законопроект має в першу чергу вирішити проблему **стигми та дискримінації людей з психічними розладами**, **15,1%** опитаних вважають, що потрібно **змінити систему позбавлення \ обмеження дієздатності осіб з психічними та поведінковими розладами**, **47,3%** вважають, що законопроект має вирішити проблему **відсутності органу формування державної політики в області психічного здоров'я**, **49,6%** вважають, що в першу чергу необхідно вирішити проблему **відсутності ліцензування \ сертифікації психологів та психотерапевтів**, **17,1%** вважають, що в першу чергу треба змінити чинну **систему обмежувальних та примусових заходів** щодо людей з психічними розладами, **26,7%** вважають, що необхідно першочергово вирішити проблему недосконаlostі **системи перегляду рішення** (встановлення діагнозу) щодо осіб з психічними розладами, **41,4%** опитаних вважають, що законопроект має визначити **професійні та кваліфікаційні вимоги** для фахівців у сфері психічного здоров'я, **57,4%** вважають, що має бути вирішено проблему **відсутності системи профілактики** психічних розладів та **38%** вважають, що законопроект має сприяти **децентралізації послуг** у сфері психічного здоров'я.

93,4% вважають, що психотерапевтична і психіатрична допомога – це різні види послуг, 4,6% вважають, що це однакові види послуг. 84,9% вважають, що психологічна консультація та психотерапія – це різні види послуг, 10,8% вважають, що однакові.

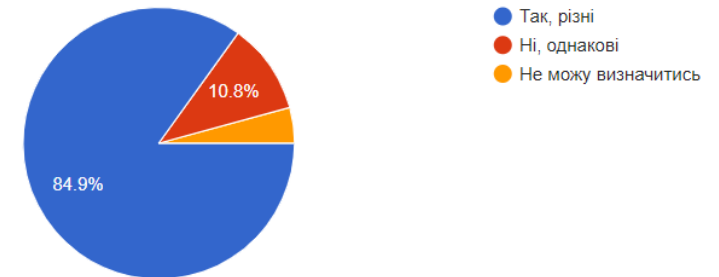
Чи вважаєте ви, що психотерапевтична і психіатрична допомога - це різні види послуг?

259 responses

Чи вважаєте ви що психологічне консультування і психотерапія - це різні види послуг?

259 responses

69,1% опитаних вважають, що навички психологічного консультування **потребують спеціальної освіти і додаткової підготовки** (підвищення кваліфікації), **22,4%** вважають, що навички психологічного консультування потребують лише спеціальної освіти, а **8,5%** вважають, що психологічне консультування, як навичка потребує лише спеціальної підготовки.

Навички психологічного консультування:

259 responses

Навички психотерапії:

259 responses

А 85,7% опитаних вважає, що навички психотерапії потребують спеціальної освіти і додаткової підготовки (підвищення кваліфікації), а 13,9%, що лише спеціальної освіти (психологічної/медичної, тощо).

На питання «Особа з якою базовою освітою може стати психотерапевтом?» 78,7% відповіли «лікар-психіатр», 60,9% «психолог», 66,7% «лікар-психолог», 11,2 «соціальний працівник», 71,3% «лікар-психіатр», 65,5% «медичний психолог» і 10,1% «інший медичний працівник».

Також, **51,4%** опитаних вважають, що фахівці, які надають психологічну допомогу **мають підлягати атестуванню** (атестат, посвідчення, свідоцтво, тощо), **46,7%**, що мають **підлягати ліцензуванню** і 1,9% вважають, що не мають підлягати ані ліцензуванню, ані атестації.

Фахівці, які надають психологічну допомогу (у тому числі, психотерапію), як окремий вид діяльності:

259 responses

51,4% респондентів вважають, що психіатрична допомога полягає лише у медикаментозному лікуванні, а 45,6% вважають, що психіатрична допомога включає в себе навички психологічної допомоги та психотерапії.

Висновок

Позиція фахівців в області психічного здоров'я щодо суб'єктів формування державної політики є різною та неоднозначною. Є потреба в організації національного діалогу серед громадськості та органів державної влади щодо формування системи послуг в області психічного здоров'я, формування та проведення політики в цій сфері, визначення спільних пріоритетів та завдань.

Система визначень та професійних вимог в області психічного здоров'я так само не має однозначного ставлення серед фахівців. Ролі професій та окремих фахівців в області психічного здоров'я чітко неузгоджені, а деякі визначення потребують додаткового роз'яснення, що свідчить про те, що категоріальний апарат у чинних нормативно-правових актах необхідно оптимізувати. Так само необхідно ввести в правове поле діяльність психотерапевтів та практичних психологів без медичної освіти, які надають психологічні консультації.

Рекомендації

1. Створити громадську платформу (Коаліції) з метою сприяння консультацій з громадськістю (а саме, з професійними та пацієнтськими об'єднаннями в області психічного здоров'я) органами державної влади;
2. Опрацювати законодавчі зміни з метою приведення у відповідність систему визначень в області психічного здоров'я, а саме, визначити: отримувача послуг у сфері психічного здоров'я, надавача послуг у сфері психічного здоров'я, послуги у сфері психічного здоров'я;
3. Опрацювати законодавчі зміни з метою створення механізму контролю за діяльністю психотерапевтів та психологів консультантів.